

Luizenprotocol

Versie 11-2024

Inleiding

Hoofdluis is op veel (basis)scholen een regelmatig terugkerend probleem en het is moeilijk om er vanaf te komen. Dat komt omdat hoofdluis erg besmettelijk is. Hoofdluis verspreidt zich razend snel. Hoe eerder u erbij bent, hoe kleiner de kans dat de hoofdluis zich uitbreidt. Vaak controleren is dus belangrijk, zowel thuis als op school.

Als er hoofdluis heerst, dan is een zorgvuldige, effectieve aanpak nodig.

In dit protocol beschrijven wij informatie over hoofdluis, de aanpak, de taken van school, ouders en GGD (GGD Kennemerland, 2018).

Achtergrondinformatie

Luizen zijn parasieten: ze hebben een ander levend wezen nodig om te leven. De hoofdluis haalt zijn voedsel uit mensenbloed. Elke diersoort en ook de mens heeft zijn eigen luizen. De luis van een hond kan niet overleven op een mens of omgekeerd.

- De luis, die bij de mens voorkomt, varieert in grootte tussen 1 en 3 mm (zo groot als de kop van een lucifer) en is er speciaal op gebouwd om te leven tussen de hoofdharen. De kop van de luis is uitgerust met een zuigapparaatje. Hiermee prikt de luis een paar keer per dag door de hoofdhuid heen om bloed op te zuigen;
- Na het bloedzuigen krijgt de luis een rodere kleur, normaal is de luis grijs/bruin van kleur;
- Een luis is een insect en heeft 6 poten. Met deze poten kan hij zich aan de haren vastklampen. Bijv. bij het schudden van het hoofd, haren kammen of wassen houdt de luis zich hiermee stevig vast;
- De luis gedijt prima bij de lichaamstemperatuur van de mens. Als het te warm wordt vinden ze dat niet prettig. Iemand met koorts wordt door luizen verlaten. Ook een te lage temperatuur overleven ze niet. Men zegt dat de meeste luizen buiten de hoofdhuid maximaal 48 uur kunnen overleven bij kamertemperatuur zonder bloed. Als ze dan nog geen warmte hebben gevonden, sterven ze;
- Een luis leeft ongeveer 4-6 weken. Een luis legt ongeveer 4 tot 8 eieren per dag: dit zijn neten. In een heel 'luizenleven' legt een luis wel ongeveer 250 neten;
- Luizen leggen hun neten aan de basis van het haar, dicht op de hoofdhuid. Deze neten zitten vastgekleefd aan de haren. Men vindt ze vooral op de warme, donkere plekjes zoals

Adres

Joseph Lunsiaan 5
4463 CV Goes

Contact

mail. holtkamp@prisma-scholen.nl
bel. 0113 - 27 05 87

- onder de pony, achter de oren, in de nek en soms op de kruin (bijvoorbeeld als het haar opgebonden is in een paardenstaart);
- Neten lijken op zoutkorreltjes. Regelmatig worden neten verward met roos. Het verschil met roos is overduidelijk: roos zit los en neten zitten vastgekleefd aan de haren. Neten groeien met het haar mee, dus hoe verder de neet van de hoofdhuid af is, hoe langer geleden deze gelegd is.
  - Na ongeveer 7 dagen komen de neten uit en vervolgens is de jonge luis na 7 tot 10 dagen alweer in staat om zelf eieren te leggen;
  - We spreken van een verse neet, als de neet zich dicht op de hoofdhuid bevindt. Als de neet zich 2½ cm of verder van de hoofdhuid bevindt, dan is dat een oude neet. Het gevaar van besmetting is dan verdwenen. N.B.: Als lang haar opgebonden is geweest, kunnen neten ook wat verder van de hoofdhuid af zitten;
  - Neten kunnen buiten de hoofdhuid maximaal 6 dagen overleven. Dit betekent dat een haar met een neet eraan vast, bijv. in een kam of op kleding, na een paar dagen gewoon uit kan komen en de luis op zoek gaat naar een nieuwe gastheer;
  - Hoofdluizen dragen geen ziekten over. Door krabben kunnen wel korstjes op de hoofdhuid ontstaan. Hierbij kunnen infecties optreden die zorgen voor jeuk. Over het algemeen is het hebben van hoofdluis niet ernstig. Wel is het belangrijk hoofdluis te behandelen. Want als u te lang wacht met behandelen, breiden de luizen zich uit en bestaat de kans dat de luizen ook op anderen worden overgedragen;
  - **Hoofdluis gaat niet vanzelf weg, behandeling is dus noodzakelijk!**

Hoe krijg je luizen?

Luizen kunnen niet vliegen of springen. Het zijn 'overlopers'. Als kinderen tijdens het spelen met de hoofden dicht bij elkaar komen, kruipen de luizen gemakkelijk over van het ene hoofd op het andere. Vooral onder omstandigheden waar veel mensen dicht bij elkaar verblijven, bijv. bij kampeervakanties of logeerpartijtjes, in volle bussen of treinen, op school en op de sportclub, wordt hoofdluis gemakkelijk verspreid.

Iedereen kan hoofdluis krijgen. Ze komen voor op gewassen haar maar ook op ongewassen haar. Omdat kinderen meer bij elkaar in de buurt komen, bijvoorbeeld bij het spelen, komt hoofdluis bij hen wel vaker voor dan bij volwassenen. Binnen het gezin en op school krijgt hoofdluis veel kans om over te lopen.

Hoe ontdek je hoofdluis?

Kort na de besmetting met hoofdluis, merkt u nog helemaal niets. Meestal ontstaan pas klachten bij de aanwezigheid van meerdere luizen. Jeuk is de belangrijkste klacht bij hoofdluis. Dit kan ontstaan één tot twee weken na de besmetting.

Om vroegtijdig hoofdluis te ontdekken is regelmatige controle van de kinderen belangrijk, zowel thuis als op school.

- Thuis: ouders moeten hun kinderen regelmatig controleren met behulp van een luizenkam

- School: alle leerlingen na elke schoolvakantie of na een melding van hoofdluis door de ouderwerkgroep laten controleren.

Hoe ontdek je hoofdluis bij iemand?

- Door te kijken tussen de haren of er luizen of neten te zien zijn. Ze zijn vooral te vinden in de nek, achter de oren en in de pony. Als u geen luizen ziet, maar wel grijswitte puntjes, kan het toch om hoofdluis gaan. Die puntjes kunnen neten zijn.
- Het haar kammen met een luizenkam. Kam boven een vel wit papier. De luizen vallen dan op het papier.

Wanneer heeft een kind hoofdluis?

- Als u levende hoofdluizen ziet op het hoofd;
- Als er door kammen levende luizen worden gevonden;
- Als de neten maximaal 1 cm. van de hoofdhuid zijn verwijderd.

Wanneer heeft een kind geen hoofdluis?

- Als u geen levende luizen vindt;
- Als de neten verder dan 1 cm van de hoofdhuid zijn verwijderd.

Waarom is het belangrijk dat de diagnose hoofdluis goed wordt gesteld?

In de eerste plaats omdat kammen bij diagnose hoofdluis veel tijd en discipline van de ouders kost en om te voorkomen dat ouders onnodig gaan behandelen met antihooftluismiddelen. Dat werkt resistentie in de hand. Ten tweede is het voor ouders heel vervelend als hen wordt verteld dat hun kind hoofdluis heeft, terwijl dit niet klopt.

Wat te doen bij het ontdekken van (levende) hoofdluis?

Als er hoofdluis is ontdekt, dan moet er actie worden ondernomen:

- Ouders moeten dit zo spoedig mogelijk melden aan de school;
- School moet de andere ouders melden dat er hoofdluis heerst op school;
- Adviseren besmette kind te behandelen door middel van de uitkammethode;
- Adviseren om thuis alle gezinsleden te controleren;
- Adviseren na behandeling de kinderen elke dag thuis controleren, totdat het kind luisvrij is.

Behandeling

Als hoofdluis is gevonden zijn er twee manieren om hoofdluis te behandelen:

- kammen met de netenkam;
- kammen in combinatie met een antihooftluismiddel.

Kammen met de netenkam

Kam gedurende 14 dagen elke dag het haar met een fijntandige metalen kam in combinatie met crèmespoeling.

Welke kam moet u gebruiken:

De *metalen netenkam* verwijdert neten en luizen. Het is een fijne metalen kam die de neten van het haar loshaalt. Een metalen netenkam met lange tanden werkt prettiger bij dik en of krullend haar, je kan dan beter bij de hoofdhuid komen. Eventueel kunt u een gaasje op de netenkam prikken, de neten en luizen blijven dan in het gaasje hangen.

De *plastic luizenkam* is een plastic kammetje met dicht op elkaar staande tanden. Hij is geschikt om levende luizen op te sporen

U gaat als volgt te werk:

- Maak het haar door en door nat. Verdeel crèmespoeling door het haar;
- Bescherm de ogen met een washandje en kam dan eerst met een gewone kam de klitten uit het haar;
- Houd het hoofd voorover boven een wasbak of een stuk wit papier. Pak de fijntandige stalen kam en kam het haar van achter naar voren, tegen de hoofdhuid aan; start bij het ene oor en schuif plukje voor plukje, na elke kambeweging op naar het andere oor. Vastgeplakte neten kunt u eventueel losweken door deppen met azijn;
- Veeg tijdens de kambeurt de kam regelmatig af aan een papieren servet of zakdoek. Spoel gevonden luizen door de wc of wasbak;
- Spoel de crèmespoeling uit;
- Na gebruik de kam reinigen door deze 1 minuut uit te koken.

Kammen in combinatie met een antihoofdluismiddel

Werkwijze:

- Gebruik het antihoofdluismiddel volgens de bijsluiter, herhaal dit na 7 dagen;
- Kam dagelijks gedurende 14 dagen het haar met een metalen netenkam, zie de informatie hierboven;

Let op: de antihoofdluismiddelen moeten allemaal gecombineerd worden met de uitkammethode: twee weken het haar dagelijks doorkammen met een netenkam.

In de vorm van shampoos, sprays, crèmes en lotions zijn verschillende producten verkrijgbaar. Het verschil heeft vooral te maken met de werkzame stof die erin zit.

Op dit moment biedt geen enkel middel 100% garantie.

Schoonmaakmaatregelen

In maart 2011 is de richtlijn aangepast, maatregelen zoals het wassen van beddengoed, knuffels, jassen en het stofzuigen van de auto zijn niet meer nodig omdat overdracht via beddengoed e.d. nooit wetenschappelijk is aangetoond. Ook het gebruik van luizenzakken en luizencapes wordt niet meer actief geadviseerd. De nadruk ligt in het nieuwe advies op kammen. Dat is de enige manier om de luizen écht weg te krijgen.

Verantwoordelijkheden en taken bij de aanpak van hoofdluis

Hoofdluis is op veel (basis)scholen een regelmatig terugkerend probleem en het is moeilijk om er vanaf te komen. Dat komt omdat hoofdluis erg besmettelijk is. Hoofdluis verspreidt zich razend snel. Hoe eerder u erbij bent, hoe kleiner de kans dat de hoofdluis zich uitbreidt. Vaak controleren is dus belangrijk, zowel thuis als op school. Als er hoofdluis heerst, dan is een zorgvuldige, effectieve aanpak nodig. Ouders, school en GGD hebben op dit terrein ieder hun eigen taken, verantwoordelijkheden en mogelijkheden.

Ouders

De ouders zijn de eerst verantwoordelijken voor opvoeding, vorming en verzorging van hun kinderen. Als hoofdluis is geconstateerd bij hun kind moeten andere ouders en de school worden gewaarschuwd. Ouders zijn verantwoordelijk voor de behandeling om verdere besmetting te voorkomen. Preventief kunnen ouders bijvoorbeeld wekelijks het haar van hun kinderen controleren op hoofdluis of neten.

School

De school is verantwoordelijk voor de hygiëne en het leefklimaat op school. Ook het nemen van maatregelen ter voorkoming van hoofdluis en het voorkomen van verspreiding van hoofdluis hoort hierbij. Het advies van de GGD aan scholen is: een periodieke luizencontrole door een ouderwerkgroep en een juiste aanpak bij constatering van hoofdluis.

- De Holtkamp voorziet ouders van juiste informatie over hoofdluisbehandeling;
- De Holtkamp heeft een ouderwerkgroep luizenouders opgezet;
- De Holtkamp heeft het beleid ten aanzien van hoofdluis opgenomen in het schoolreglement.

Juridisch

Wij sturen geen kinderen naar huis voor hoofdluis. Dit is in strijd met de leerplicht.

Wij behandelen geen kinderen op school, mits ouders toestemming verlenen om hun kind te behandelen.

GGD

De GGD heeft een voorlichtende, adviserende en ondersteunende taak ten aanzien van hoofdluisbestrijding. Voor een ouderavond of een instructie aan de ouderwerkgroep kan een beroep op de GGD gedaan worden.

- De GGD kan begeleiden bij het opzetten van een hoofdluis ouderwerkgroep;

- De GGD kan in geval van steeds terugkerende hoofdluis bij een kind een huisbezoek afleggen;
- De GGD zal NIET de verantwoordelijkheid van de ouders en die van de school overnemen;
- De GGD zorgt dat scholen van de juiste informatie worden voorzien.

Ouderwerkgroep

Taken contactpersoon vanuit school

- De werving van ouders voor de werkgroep;
- informatie over het nieuwe beleid bekend maken bij de ouders;
- ouders op de hoogte stellen van het tijdstip van de controles;
- het team op de hoogte is van de op handen zijnde controle;
- de werkgroep duidelijke leerlingenlijsten bieden waarop de bevindingen geregistreerd kunnen worden;
- de werkgroep de aangeschafte middelen vergoeden;
- minimaal éénmaal per jaar met de werkgroep evalueren;

Taken van de leerkracht

- licht ouders in wanneer er hoofdluis/neten zijn geconstateerd bij hun kind(eren);

Taken van de IB-er

- licht de jeugdverpleegkundige van de GGD in, wanneer er bij een bepaald kind of bepaalde kinderen steeds opnieuw hoofdluis/neten geconstateerd worden.

De coördinator van de ouderwerkgroep

Eén van de ouderleden wordt aangesteld als coördinatoren deze:

- is aanspreekpunt voor de ouders uit de werkgroep;
- organiseert de controles;
- heeft goed contact met de contactpersoon van het schoolteam;
- neemt contact op met de verpleegkundige van de GGD bij vragen of problemen;
- heeft voldoende kennis over hoofdluis en de behandeling ervan;
- heeft begrip voor mogelijke weerstand bij ouders en kan daarmee omgaan;
- kan omgaan met de privacy van ouders en hun kinderen;
- kan de ouders van de werkgroep motiveren.

De ouders in de ouderwerkgroep

De ouders van de ouderwerkgroep dienen:

- om te kunnen gaan met de privacy van kinderen en hun ouders;

Contactpersoon vanuit school

- Op school is de directeur als contactpersoon aangesteld. Deze contactpersoon is het aanspreekpunt van de ouderwerkgroep werkgroep naar school toe.

Vormen van controle

Standaardcontrole

De standaardcontroles worden circa 5 keer per jaar uitgevoerd. Bij voorkeur vinden de controles plaats direct na een vakantieperiode. Bij een standaardcontrole worden alle groepen van de hele school gecontroleerd.

Controle bij tussentijdse meldingen

Als er een melding van hoofdluis zijn in een groep, wordt de groep van desbetreffende kinderen gecontroleerd.

Hercontrole

De hercontrole vindt plaats ca. 2 weken na de eerste controle. Op deze manier krijgen ouders de gelegenheid hun kind goed te behandelen. De hercontrole wordt uitgevoerd in die groep waarbij de eerste controle hoofdluis is geconstateerd. Daarnaast worden bij de hercontrole die kinderen meegenomen die tijdens de eerste controle afwezig waren.

De controle

De werkgroep controleert de kinderen op de aanwezigheid van neten. Als een kind neten heeft kan men er ook van uitgaan dat er luizen aanwezig zijn. Het is van belang dat leden van de werkgroep onderscheid kunnen maken tussen verse neten en oude/behandelde neten.

We spreken van een oude neet als deze zich 2,5 cm of verder van de hoofdhuid bevindt.

Stappenplan voor de controles op school

De ouders/verzorgers dienen vooraf toestemming gegeven te hebben aan de schooldirectie voor de controle door de ouderwerkgroep. Het verkrijgen van deze toestemming valt onder de verantwoordelijkheid van de directie.

Stappenplan

1. De contactpersoon van de school stelt de ouders via Parro op de hoogte van controle;
2. De contactpersoon van school stelt de teamleden op de hoogte;
3. In overleg met de contactpersoon wordt afgesproken waar de controle per groep plaatsvindt. Let hierbij op goede verlichting;
4. Controleer op de volgende plaatsen:
  - de haren achter de oren,
  - de kruin,
  - de haren in de nek,
  - de haren onder de pony.

Til de haren op bovengenoemde plaatsen op (eventueel met behulp van een luizenkam of satéprikker).

5. Registreer de bevindingen op de leerlingenlijst. Registreer als volgt:

- GN = geen neten
- VN = verse neten
- ON = oude neten
- L = luis
- A = kind is afwezig

6. Na iedere controle (dus na ieder kind) wordt de stofkam gedesinfecteerd en wordt de luizenkam geïnspecteerd op eventuele aanwezigheid van hoofdluis. Ook de handen worden gedesinfecteerd (mede in het kader van het besmetten met hoofdschimmel).

7. Aan het eind van de controles komt de werkgroep bijeen. De coördinator bekijkt aan de hand van de leerlingenlijsten in welke klas er een hercontrole nodig is en wanneer die plaatsvindt. Bij de hercontrole worden de volgende criteria in acht genomen:

- in een klas waar wél hoofdluis is geconstateerd, wordt de hele klas gecontroleerd;
- in een klas waar géén hoofdluis is geconstateerd, worden alleen de kinderen gecontroleerd die de eerste keer afwezig waren. De datum van hercontrole wordt doorgegeven aan de contactpersoon van school. De contactpersoon stelt de teamleden en de ouders op de hoogte;

8. Na de controle van de kinderen dient het materiaal huishoudelijk gereinigd te worden.

9. De coördinator van de werkgroep geeft de besmettingen door aan de contactpersoon. De contactpersoon licht per mail de ouders en de leerkrachten in;

10. Bij hardnekkige gevallen of problemen met ouders kunnen worden doorgegeven aan de contactpersoon of directeur van school wordt contact opgenomen met de jeugdverpleegkundige verbonden aan de school